ARHIVISTICĂ

DISTRUGERI DE DOCUMENTE PE TERITORIUL MOLDOVEI

Marlen-Elena GHERASIM[411]

Abstract: *The following material is intended to be an example of the destruction of documents from the Moldovian's archive heritage outside the legislative norms, with losses sometimes irreprasable for the history of the country. The most common causes from the oldest of times to our present are the lack of legislation and visions for the future, ignorance and deficit of proper education, lack of attention and professional training of archivists, waste of documents, inadequate conditions for keeping a documentary (dirtiness, rodents, mold), poor financial support, the paper crisis and nationalization of factories, reorganization of administrations and territories (change of institution's subordinates, relocation of archives and the lack of storage spaces), work plans in the comunist era for recycling paper that led people to declare important documents as waste paper, political conflicts, national revolutions, riots, wars, natural disasters, loss via e-mails, etc.*

Keywords: *Moldova, Romanian State's Archives, manuscript, archivist, electronic archive*.

”...Pe dealul Mitropoliei,
În Archiva României,
Unde Statul grămădește
Tot ce nu-i mai trebuiește,
Hârtii, condici osândite,
Judecăți nenorocite,
Are cuiburi din vechime
Numeroase șorecime,
Semințe roditoare
Și de literi rozătoare...”[412]

De nenumărate ori custozii sălilor de studiu sunt întrebați de ce Arhivele Naționale nu pun la dispoziția cercetătorilor mai multe documente anterioare secolelor XVIII-XIX. Unul dintre motivele pe care vom încerca să-l prezentăm în continuare, este distrugerea de documente - și nu ne vom referi la selecționările

[411] Serviciul Județean Neamț al Arhivelor Naționale.

[412] Grigore Alexandrescu, Arhivar al Statului (1849-1954), *Răzbunarea șoarecilor sau moartea lui Sion*, publicată prima dată în *”România Literară”,* Iași, 1855.

prevăzute de normativele arhivistice ci la acele pierderi ireparabile din istoria țării, pe care specialiștii încearcă să le reconstituie atât din surse interne cât mai ales din surse diplomatice externe.

Distrugeri de manuscrise s-au produs încă din cele mai vechi timpuri. Se știe că în secolele VII-IX papirusul și pergamentul deveniseră o raritate iar nevoia de a scrie crescuse foarte mult, motiv pentru care manuscrisele vechi se ștergeau (prin radere sau spălare) și se rescriau, rezultând palimpsesturile. Pe unele dintre acestea se mai văd urmele scrierii vechi, iar specialiștii restauratori încearcă reconstituirea acestora cu ajutorul razelor UV.

Trebuie să ținem cont că deşi noțiunea de ”arhivă” este relativ nouă, ea apărând oficial odată cu Regulamentele Organice, totuşi practica arhivării documentelor la noi este foarte veche, ea începând odată cu constituirea cancelariilor instituţiilor medievale principale. Arhive aveau atât domnitorii, cât și dregătorii, mănăstirile, boierii şi orășenii (constând în urice, ispisoace sau zapise dovezi ale unor drepturi, privilegii, judecăți, etc.). Documentele erau create și păstrate în diferite locuri și condiții. Din fericire unele dintre acestea au ajuns în cele din urmă în depozitele Arhivelor Naționale.

În Moldova, cele mai vechi evidențe păstrate par a fi unele statistici din a doua domnie a lui Petru Șchiopu. Din 1741 Constantin Mavrocordat introduce condicile de transcriere a documentelor (integral sau în rezumat) la instituțiile emitente pentru a se evita falsificările (plastografiile), înființând astfel arhivele de registru..

Până la înfiinţarea Arhivelor Statului la Iaşi documentele cu caracter obştesc erau date spre păstrare Mitropoliei Moldovei. Nu trebuie uitat că „în 1686 mitropolitul Dosoftei, distins cărturar, s-a retras în Polonia, împreună cu armata lui Ioan Sobieski, ducând cu el odoarele şi documentele Mitropoliei”[413].

În perioada 1769-1774, în timpul administrației ruse, la Iași a fost organizată câte o arhivă pentru fiecare instituție. Către sfârșitul sec. XVIII apare primul depozit de arhivă pe lângă Mitropolie.

Un caz care şi-a lăsat adânc amprenta în istoria Moldovei ca o barieră în timp a fost „Focul cel Mare” din 1827 de la Iaşi, despre care s-au scris numeroase articole şi studii. Produs la 19 iulie 1827, a izbucnit la casele spătarului Ilie Burghi în timp ce se fierbeau „vutce şi şerbeturi” pentru serbarea zilei acestuia de Sf. Ilie. Cauzat de neglijenţa oamenilor, şi întreţinut de vântul puternic ce a împrăştiat scânteile, pavelele de lemn ce au transformat strada într-un râu de foc şi au ţinut oamenii izolaţi, casele zidite lipite una de alta, precum şi lipsa de curăţenie, toate acestea au făcut ca incendiul să se propage iute şi agresiv, până a doua zi arzând cartiere întregi. S-au mistuit în această mare de flăcări Uliţa Mare, Podul Vechi, Târgul de Jos, mahalaua Sf. Constantin, Curtea Domnească, Hanul Turcesc, case boiereşti, palatele Roznovanu, Ghica, Paladi, Calimachi, Constantin Sturza, Socola, 15 biserici (printre care şi Mitropolia şi Golia), producându-se victime omeneşti din toate clasele sociale.

[413] *Filiala Arhivelor Statului Judeţul Iaşi*, I.P. „13 Decembrie 1918”.p.15.

Cei ce au scăpat cu viaţă, printre care şi domnitorul erau afectaţi de lipsa de locuinţe şi pericolul foametei. Nici arhivele nu au scăpat. „Au pierit în foc un mare număr de documente, dosare şi condici, când s-au prefăcut în cenuşă şi toate arhivele Vistieriei, a Divanului, a Departamenturilor şi a acelorlante slujătoare Curţii locuri”[414]. În acest timp „nimine nu s-a îngrijit a scoate o hârtie din Vistierie sau din Divan”[415]. Tot atunci au dispărut acte de proprietate ale moşierilor, ceea ce a dus la tot felul de încercări de reconstituiri ulterioare prin martori şi judecăţi. La acea vreme Iaşiul fiind capitala Moldovei, pierderea acestor arhive este foarte gravă.

Primele depuneri de documente la Arhivele Statului din Iaşi au început în anul 1832, pe transpoarte şi opise, organizate în administrative şi judecătoreşti. Dispozițiile neclare ale Regulamentului Organic din 1832 au produs nenumărate confuzii privind preluarea, împrumutul și ”desființarea” actelor.

Spaţiile de depozitare fiind insuficiente, în anul 1832 la 11 iulie Gh. Asachi (Arhivist al statului în perioada 1832-1849) solicita aprobarea „să se desfiinţeze nămolosul număr de dele a micilor proţesuri ce cuprinde o mare parte de loc, fără nici o treabă şi înmulţeşte zadarnic scrisul sau să se mai rînduiască alte încăperi”[416]. Până în anul 1843 nu s-a făcut nicio selecţionare. Iar după acest an instituţiile şi autorităţile de stat făceau selecţionări, dar fără criterii precise. De la înfiinţare evidenţele documentelor se ţineau în ordinea intrării în depozitele instituţiei. Abia în anul 1912, Sever Zotta (şeful Arhivelor Statului din Iaşi în perioada 1912-1925), care studiase în diferite Arhive din străinătate, a dispus formarea colecţiei de „Documente” foi volante, care au fost ordonate şi inventariate pe pachete.

Una din practicile din trecut cu repercursiuni în prezent, datorate lipsei prevederilor legislative a fost şi separarea documentelor în vederea constituirii diferitelor colecţii (reuniune de documente/piese de acelaşi gen care au creatori diferiţi). Din neștiință sau din dorința de a realiza o colecție inedită la Muzeul din Galați, V.A. Urechia a separat mai multe peceți de manuscrise, realizând o colecție de peceți[417], dar lăsând astfel documentele nule. Cazuri asemănătoare s-au mai produs în cadrul arhivelor în decursul anilor, când pentru a se întocmi colecţii (ex: colecţii de planuri şi hărţi), documentele de bază au fost separate de anexe fără a se opera niciun fel de menţiuni, astfel încât s-au pierdut legăturile dintre ele şi datele ce au stat la baza întocmirii acestora.

Aflate inițial la Ministerul de Justiție, după Unirea Principatelor Arhivele Statului Iași trec la Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, iar ulterior la Ministerul Afacerilor Interne. După o serie de instrucțiuni și regulamente în anul

---

[414] Virgil Apostolescu, *Distrugerea de arhive în „Focul cel Mare” de la Iaşi din 1827,* în *Arhivele Statului 125 ani de activitate 1831-1956*, Bucureşti 1957, p. 251.

[415] Ibidem.

[416] *Istoricul Arhivelor Statului* în *Arhivele Statului 125 ani de activitate 1831-1956*, Bucureşti, 1957, pag. 104.

[417] *Ştiinţe speciale ale istoriei – Note de curs,* prof. univ. dr. Petronel Zahariuc, decan al Facultăţii de Istorie din cadrul Universităţii „Al.I.Cuza” Iaşi.

1925 se aprobă Legea pentru organizarea Arhivelor Statului, care prevedea printre altele ca materialele arhivistice de la toate autoritățile statului, civile, bisericești, militare, să fie depuse la arhivă după 30 de ani. Tot aici se stipulează că distrugerea sau înstrăinarea acestora este interzisă fără aprobarea Arhivelor Statului. Din păcate, începând cu anul 1926 Ministerul Instrucțiunii Publice a redus fondurile necesare acestei instituții pe motiv de economii, iar din 1927 a diminuat schemele de personal și a redus salariile.

Încă înainte de primul război mondial s-au distrus arhive importante „... mai multe prefecturi ș.a. autorități de județe au început a vinde dosare ce trebuiesc depuse spre păstrare la Arhivele Statului....la cele mai multe Prefecturi, cum și la unele Tribunale arhiva lor veche ne mai găsind loc în localul autorității respective, sunt păstrate prin poduri sau șoproane, expuse deteriorării și incendiului...un număr mare de dosare din prima jumătate a sec. al XIX-lea, cu acte importante din timpul Regulamentului Organic și din alte epoci ale Țării au fost vândute de unele autorități ca maculatură fiind astfel pierdute pentru cercetări istorice...”[418]

Astfel de cazuri s-au înregistrat şi pe teritoriul judeţului Neamţ. Ministerul de Interne prin Ordinul circular nr. 4255/27 februarie 1905 (vezi Anexa nr. 1) comunică aprobarea de vânzare către d-l N. Gheorghiu din Bucureşti a hârtiei de maculatură din arhiva prefecturii, contra preţului de 60 lei/1000 kg. Pentru realizarea acesti operaţiuni de sortare a dosarelor fără „absolut nici o importanţă” pentru Stat şi judeţ şi pentru părţile interesate nici din punct de vedere istoric „trebuia delegat un funcţionar al prefecturii care să examineze fiecare dosar în parte, reţinându-se „toate acele pe 10 ani în urmă”, toată răspunderea revenind prefecturii. La un an diferenţă, prin Adresa nr. 5681/6 februarie 1906, Ministerul de Interne anunţă că pentru subprefecturi s-a aprobat oferta d-lor M. Mărculescu şi M. Lăzărescu din Bucureşti. În încercarea de a descâlci problema dosarelor care se încadrează ca maculatură, ministerul emite Ordinele circulare nr. 9673/23 februarie 1906, 18061/6 aprilie 1906 şi 60481/7.12.1906, prin care se solicită prefecturilor să înainteze opisele dosarelor mai întâi Direcţiunii Arhivelor Statului, care vor alege „pe cele cari trebuie depuse şi conservate”, iar dosarele din anul 1867 să fie depuse urgent la Arhivele Statului însoţite de opise în dublu exemplar. În urma intervenţiei Directorului Arhivelor Statului se anunţă că „este cu desăvârşire oprită ori ce vânzare de dosare”, solicitându-se totodată şi opisarea dosarelor vândute până la acea dată. Ca urmare a acestor prevederi persoana desemnată cu sortarea dosarelor întocmeşte un prim referat în care prezintă starea reală în care se afla arhiva prefecturii: depusă în localul „geandarmeriei”, cea mai mare parte „aruncată pe podele, fără nici o ordine şi amestecată”, rafturile fiind goale sau ocupate cu alte obiecte. Totodată atrage atenţia asupra condicilor şi registrelor „aruncate pe podele pe lângă păreţi unde putrezesc din cauza umezelei”. În încercarea sa de a ordona documentele arhivarul constată că în

[418] *Istoricul Arhivelor Statului,* în *Arhivele Statului, 125 ani de activitate (1831-1956)*, Bucureşti, 1957, p. 38.

acelaşi local, amestecată cu arhiva prefecturii erau şi arhive ale altor unităţi desfiinţate (ex.: suprefectura Plasa-Muntele, Comisia poliţienească la qvartalul III, etc.), ca urmare a mutării succesive a documentelor de la prefectură în podul arestului, la jandarmerie, şi alte locaţii. Din dorinţa definitivării operaţiunii de ordonare se mai deleagă periodic câte o persoană cu munca de arhivă, dar fără pregătire în domeniu (îngrijitor, camerist, etc.). (vezi Anexa nr. 2). În luna aprilie 1906 opisele solicitate începuseră să prindă contur, dar Ministerul de Interne revine cu telegrama din 21.05.1906, prin care se sistează toate operaţiunile de vânzare până la noi dispoziţiuni, totodată solicitându-se situaţia arhivelor vândute, întrucât existau informări că „mai multe autorităţi au pus în vânzare acte care cuprind acte istorice”.

Acest lucru „din fericire” nu se realizase la Neamţ, tocmai din lipsa evidenţelor. Parcă să întunece şi mai tare cerul arhivarului Mănăstirea Agapia solicită în această perioadă prefecturii o copie de pe Procesul-Verbal încheiat în anul 1866 de ing. Covaleschi cu ocazia despărţirii pământurilor Mănăstirilor Agapia şi Văratec, document ce se distrusese în anul 1903 în incendiul de la mănăstire. După zece zile de căutări în maldărele de documente răvăşite, prefectura formulează răspunsul că documentul „nu s’a putut găsi”. Pentru a pune sare pe rană o serie de referate întocmite de diverşi angajaţi ai prefecturii la preluări de funcţii noi, scot în evidenţă alte nereguli constatate în activitatea de organizare a arhivei: sunt identificate condici, registre şi dosare răzleţe din anii anteriori ce aparţineau altor birouri, documente înregistrate fără a fi trecute în registrele de evidenţă care erau incomplete, păstrarea actelor prin camere, pe bănci sau îngrămădite prin dulapuri, acestea fiind considerate ca rezultat al lipsei de personal sau a supraaglomerării personalului existent cu foarte multe atribuţii, uneori restanţele întinzându-se pe perioade foarte lungi de timp. Ca urmare a sesizărilor din teritoriu ministerul prin Ordinul circular 601718/5 decembrie 1906 aprobă înfiinţarea unor noi posturi de „arhivar registrator” care va avea răspunderea „trecerii hârtiilor intrate”. Prefectura Neamţ consideră că acest lucru nu ar ameliora cu nimic starea de lucruri. Pentru trecerea actelor, ţinerea registrelor de vânătoare, paşapoarte, compturi, etc., se puteau însărcina şi alte persoane. La arhivă trebuia o persoană de încredere, care să organizeze singură această activitate ce era foarte laborioasă.[419]

În urma aglomerării cu opisele primite de la prefecturi, subprefecturi şi primării, Direcţia Arhivelor Statului din Bucureşti emite Decizia nr. 186/1907, prin care se amintesc procedurile legale de analizare a acestora: se vor prezenta direcţiei doar opisele dosarelor mai vechi de 30 de ani, de la prefecturi. Opisele primăriilor şi inspectoratelor comunale vor fi analizate de prefecturi, care vor păstra în arhiva proprie doar dosarele referitoare la „proprietatea rurală, la instituţiile culturale, la mişcarea populaţiunei şi istoria comunei respective, cum şi cele ce se vor găsi importante după aprecierea D-lui Prefect” şi care vor fi înaintate direcţiei după

[419] Serviciul Judeţean Neamţ al Arhivelor Naţionale, *fond Prefectura judeţului Neamţ,* dosar nr. 3/1906, f. 6r, 7r, 10r,v 16r,v, 17r, 19r, 21r,v, 24r,v, 28r,v, 35r, 37r, 48r,v 57r,v, 58r,v, 60r.

împlinirea termenului de depunere (30 ani – n.a.). Prin Decizia Direcţiei Arhivelor Statului nr. 223/1 septembrie 1907 se comunică faptul că toate dosarele scrise în „slove chirilice” vor fi opisate şi înaintate direcţiei spre triere. În aceeaşi perioadă, Arhiva Statului – Sucursala Iaşi, cu adresa 158/12 septembruie 1907, solicită Prefecturii Neamţ situaţia „numărului de acte şi registre vechi nelucrătoare” pe care doresc să le depună spre conservare în sediul lor, pentru a se avea în vedere la necesarul de spaţiu al noului local al Arhivelor Statului din Iaşi. La această solicitare, fără viziune în viitor prefectura anunţă că au înaintat toată documentaţia la Direcţia Arhivelor Statului Bucureşti. În încercarea Ministerului Cultelor şi Instrucţiunii Publice de a lua urma dosarelor vândute şi de a le răscumpăra pe cele importante, Ministerul de Interne prin ordinul circular 035389/1907 sistează orice vânzare şi solicită cercetarea faptelor ce ar putea veni în sprijinul celor de la culte. În dorinţa de a se convinge că nu au fost înstrăinate documente prefectul se deplasează personal la sediul arhivei, unde se convinge că dosarele „sunt în o stare cu desăvârşire deplorabilă şi în cea mai mare disordine, lipsind foarte mult din ele şi fiind toate mucegăite şi mâncate de şoareci, astfel că este peste putinţă a se alege dosare vechi, spre a se trimite arhivei statului”. Situaţia în cauză se consideră a fi urmarea răscoalelor ţărăneşti, întrucât în spaţiul de arhivă au fost deţinuţi mai mulţi locuitori implicaţi în răscoale. În concluzia verificării efectuate, prefectul propune „a se desface prin vânzare toate dosarele, cât mai curând, spre a nu fi distrusă cu totul, pentru care să va cere aprobarea de la Dl. Ministru” (Vezi anexa nr. 3). Cu această ocazie arhivarul face cunoscut prefectului că în podul arestului preventiv sunt „dosare deteriorate şi mâncate chiar de guzgani neştiinduse nici începutul nici sfârşitul dosarului”. Tot în anul 1907 primăriile urbane şi comunale încep să trimită prefecturii spre analiză opisele dosarelor mai vechi de 30 de ani, unele dintre acestea menţionând că au înregistrat lipsuri ca urmare a reorganizărilor teritorial - administrative[420].

La numai 10 ani de la demararea procedurilor de opisare a arhivelor din teritoriu şi trimiterea spre analiză specialiştilor în vederea sortării documentelor de importanţă istorică, prin Ordinul circualr nr. 43129/4 iulie 1916 Ministerul de Interne anunţă prefecturile să nu mai înainteze Direcţiei Generale a Arhivelor Statului dosarele mai vechi de 30 de ani dacă nu au interes istoric, deoarece direcţia nu mai dispune de spaţiu de depozitare (Vezi Anexa nr. 4), documentele urmând a fi păstrate în arhivele comunelor sau la prefecturi. Totodată sporeşte şi preţul hârtiei, un lucru deloc de neglijat ţinând cont de fondurile veşnic insuficiente, motivat şi de faptul că în toamna anului 1916 au început sosirea familiilor de refugiaţi de peste munţi şi de peste Dunăre, pentru care Ministerul de Interne a solicitat întrajutorarea prin oferirea de adăpost, hrană, bani, locuri de muncă, etc. Prin Ordinul circular 2630/9 noiembrie 1916 Biroul Mobilizare din cadrul Ministerului de Interne anunţă criza acută de hârtie de scris şi tipografică datorată închiderii unor fabrici din zona operaţiunilor militare. Ca soluţie se dispune reducerea formatului hârtiei, folosirea oricărei părţi libere,

[420] *Ibidem*, dosar nr. 1/1907 - f. 16r,v, 17r,v, 19r, 20r,v, 21r, 22r, 23r,v, 25r, 27r,v, 28r.

scoaterea hârtiilor nescrise din dosare, realizarea corespondnţei într-un singur exemplar, iar registrele şi tipizatele reducându-se la struictul necesar[421] (Vezi anexa nr.5).

Din cauza celor două războaie mondiale multe arhive au fost distruse atât de armatele inamice cât și de cele aliate, mai ales cele din zona frontului, unde au fost înființate birouri militare, spitale, popote, aresturi, posturi de pază, etc., și unde deseori hârtiile erau folosite pentru aprinderea focului. Distrugeri importante de arhivă au avut loc și cu ocazia evacuărilor sau bombardamentelor. De asemenea, mutarea instituțiilor dintr-un local în altul a dus uneori la abandonarea documentelor acestora.

Abia în anul 1951 s-a pus problema controlului asupra materialelor documentare. Instrucțiunile și regulamentele ulterioare au avut prevederi referitoare la personal, studii, paleografii, salarii, localuri, mobilier, pentru fiecare în parte făcându-se demersuri interminabile la forurile superioare, uneori însă fără niciun ecou.

Calamităţile naturale au produs deasemenea pagube în patrimoniul arhivistic naţional. Pe plan local inundaţia din 7 iunie 1975 când apele râului Cuiejdi au ieşit din matcă, a afectat mai multe instituţii, printre care şi Judecătoria Piatra Neamţ, care a înregistrat o cantitate de 16748 dosare compromise (280,00 m.l.) din perioada 1969-1972, dosare care au fost predate la D.C.A. nemaiputând fi recuperate[422]. În astfel de situaţii au fost şi alte instituţii, cum ar fi Tribunalul jud. Neamţ, Parchetul de pe lângă Judecătoria Roman, Ocolul Silvic Borca, Primăria comunei Săbăoani, Şcoala Gimnazială Icuşeşti, etc., ale căror arhive au fost afectate de apele pluviale, inundaţii sau incendii.

Planurile de muncă a instituțiilor din perioada comunistă aveau indicatori separați pentru cantitatea de maculatură ce trebuia reciclată anual. În decembrie 1989, când manifestanţii au pătruns în Comitetele judeţene de Partid şi au vandalizat birourile dând foc documentelor, au produs deasemenea goluri în materialele documentare care ar fi prezentat interes pentru cercetători. Lipsa unor prevederi arhivistice clare şi scoaterea din Codul Penal a infracţiunii de distrugere de înscrisuri au făcut ca odată cu închiderea/ privatizarea după revoluţie a fabricilor şi întreprinderilor de stat, multe arhive să fie distruse (cu sau fără intenţie) fără a fi nimeni tras la răspundere. De suferit au avut în special foştii angajaţi care nu şi-au mai putut reconstitui drepturile de pensie. În acest sens legislaţia arhivistică a fost îmbunătăţită abia în anul 2013 când s-a instituit obligativitatea notificării Arhivelor Naţionale şi a structurilor judeţene cu privire la înfiinţarea/desfiinţarea creatorilor şi deţinătorilor de documente[423].

---

[421] *Ibidem*, dosar nr. 4/1916 - f. 18r, 23r, 27r, 33r, 34r, 37r,v.

[422] Serviciul Judeţean Neamţ al Arhivelor Naţionale, *fond Filiala Arhivelor Statului judeţul Neamţ,* dosar nr. 72/1977, f.1.

[423] *Ordinul Ministerul Afacerilor Interne nr. 137/27 septembrie 2013,* publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 619/4.X.2013.

Pătrunzând într-un sector considerat ca un pionierat al arhivisticii – arhiva electronică, constatăm că şi în zilele de azi se mai produc distrugeri de arhive, datorate fluxurilor web sau costurilor crescute pentru spaţiul de stocare (deşi costurile de stocare sunt în descreştere cantitatea de informaţii arhivate este din ce în ce mai mare). Şi aici paşii sunt mici şi nesiguri, părerile diferite, Legea arhivării electronice nr. 135/2007 fiind aplicată rudimentar, fără ca instituţiile să aibă proceduri care să definească în mod clar modul de înregistrare, creare, procesare, capturare, migrare, stocare, digitizare, clasificare, acces, păstrare, inventariere, selecţionare, management şi transferarea la Arhivele Naţionale a datelor şi metadatelor, ceea ce în timp poate duce la compromiterea unor arhive. Din fericire în momentul de faţă nu avem instituţii cu „zero hârtii”, dar un arhivist trebuie să aibă în primul rând viziune astfel încât să pregătescă terenul informaţional pentru actualii şi viitorii istorici.

Şi exemplele ar putea continua. Dar ca o concluzie a celor prezentate încercăm să oferim un răspuns cercetătorilor, prin prisma distrugerilor de documente - Cauzele acestor pierderi uneori ireparabile de material documentar, au fost în decursul timpului: lipsa prevederilor legislative, lipsa viziunilor în viitor, neştiinţa de carte, ignoranţa, lipsa de atenţie şi de pregătire profesională a arhivarilor, risipirea actelor, mizeria, rozătoarele, mucegaiurile, slaba susţinere materială, condiţiile necorespunzătoare de păstrare a documentelor, criza de hârtie şi naţionalizarea fabricilor de profil, reorganizările administrativ-teritoriale, schimbarea subordonării instituţiilor şi a sediilor acestora, mutarea arhivelor, lipsa spaţiilor de depozitare, planurile pentru maculatură, conflictele politice, răscoalele, războaiele, revoluţiile, neglijenţa, calamităţile naturale, fluxurile web, ş.a.

Personal consider arhivistica un diamant neşlefuit. Nu o consider o ştiinţă auxiliară a istoriei, ci o ştiinţă de sine stătătoare în strânsă legătură cu ştiinţele istorice, a artelor, economiei, învăţământului, administraţiei, justiţiei, informaticii, etc., întrucât orice arhivist trebuie să aibă noţiuni elementare din toate aceste ramuri.

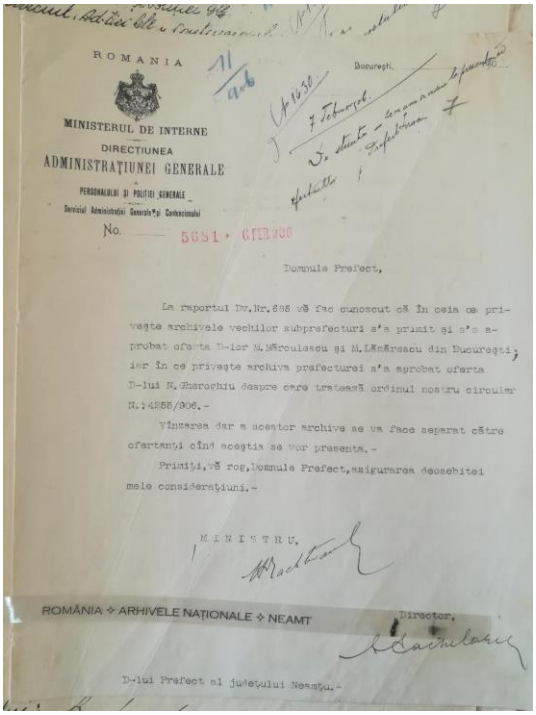

ROMANIA

MINISTERUL DE INTERNE
DIRECTIUNEA
ADMINISTRAȚIUNEI GENERALE
PERSONALULUI ȘI POLIȚIEI GENERALE
Serviciul Administrației Generale și Contencioșului

No. 5651 · 6 FEB 1906

București, 7 Februarie

Domnule Prefect,

La raportul Dv. Nr. 695 vă fac cunoscut că în ceea ce privește archivele vechilor subprefecturi s'a primit și s'a aprobat oferta D-lor M. Mărculescu și M. L. Mărăscu din București; iar în ce privește archiva prefecturei s'a agrobat oferta D-lui N. Gherochiu despre care tratează ordinul nostru circular N. 14255/906.-

Vînzarea dar a acestor archive se va face separat către ofertanții cînd aceștia se vor presenta.-

Primiți, vă rog, Domnule Prefect, asigurarea deosebitei mele considerațiuni.-

MINISTRU,

Director,

D-lui Prefect al județului Neamțu.-

ROMÂNIA ✧ ARHIVELE NAȚIONALE ✧ NEAMT

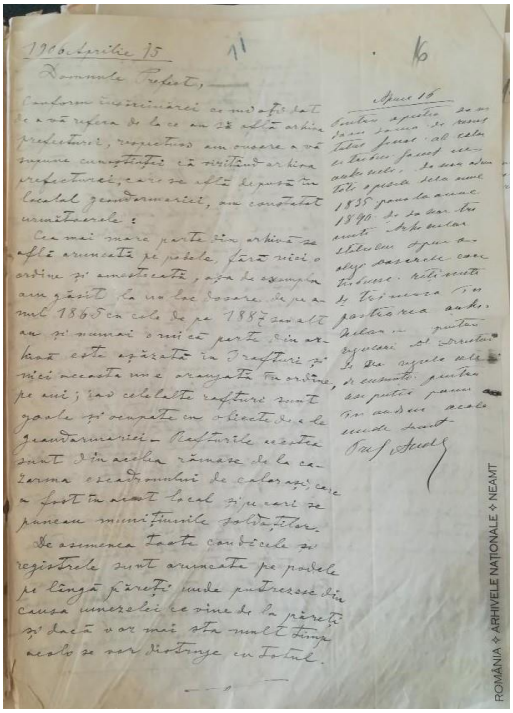

1906 Ianuarie 15

Domnule Prefect,

Conform instrucțiunei ce mi s'a dat de a vă referi de la ce am găsit din archiva prefecturei, respectivă am onoare a vă semnala constatarea ce ați făcut archiva prefecturei, care se găsește în localul gendarmeriei, am constatat următoarele:

Cea mai mare parte din archivă se găsește aruncată pe podele fără nici o ordine și amestecată, așa de exemplu am găsit la un loc dosare de pe anul 1865 cu cele de pe 1887 și alte și numai o mică parte din archivă este așezată în 3 rafturi și nici necesita una arangiată în ordine, pe ani; și cele câteva rafturi sunt goale și ocupate cu diverse de la gendarmerie. Rafturile ce este sunt din acelea rămase de la cazarma escadronului de cavalerie care a fost în acest local și care se găsea mînăstirile soldaților.

De asemenea toate cărțile ce registrele sunt aruncate pe podele și lîngă pereți unde putrezesc din cauza umezelei ce vine de la pereți și dacă vor mai sta mult timp acolo se vor distruge în total.

Apoi 16

Cărțile și registrele se au găsit și ele în starea de mai sus. Cărțile fiind al celor de la subprefecturile de la anul 1835 pînă la anul 1890. Și se găsesc și unele cărți de la subprefecturile și alte dosarele care formau. Registrele și cărțile în partea cea de sus a rafturilor și pentru aceea și pentru ploaie și dărîmare de sus ploile și umezeli pentru ce au putut pune în ordine acele unde sunt.

Șef Secretar

ROMÂNIA ✧ ARHIVELE NAȚIONALE ✧ NEAMT

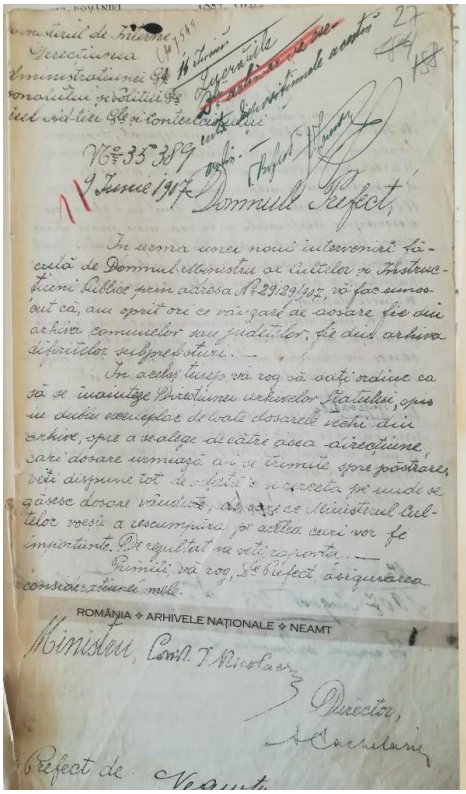

Ministerul de Interne
Direcțiunea Administrațiunei Generale și Personalului și Poliției Generale și Contenciosului
Serviciul Administrației Generale și Contenciosului

No. 35389
9 Iunie 1907

Domnule Prefect,

În urma unei noui intervenirii făcută de Domnul Ministru al Cultelor și Instrucțiunei Publice prin adresa No. 29129/907, vă fac cunoscut ca, am oprit ori ce vînzare de dosare fie din archiva comunelor sau plăților, fie din archiva subprefecturilor.

În același timp vă rog să dați ordine ca să se înainteze Direcțiunei archivelor Statului, opt sau zece exemplare de toate dosarele vechi din archivă, spre a se alege de către acea direcțiune, care dosare numai ele se trimite spre păstrare, veți dispune tot de odată ca în orașele și în care se găsesc dosare vechiuțe, ori ce Ministerul Cultelor voește a cercetă și altele care ar fi importante. De regulă nu veți raporta.

Primiți, vă rog, D-le Prefect asigurarea considerațiunei mele.

Ministru, Con. T. Nicolaie

Director,

Prefect de Neamț

ROMÂNIA ✧ ARHIVELE NAȚIONALE ✧ NEAMT

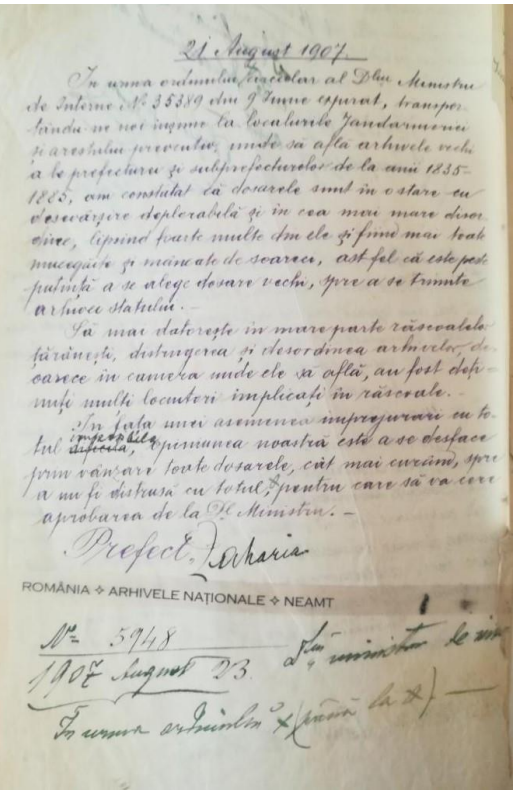

21 August 1907

În urma ordinului circular al D-lui Ministru de Interne No. 35389 din 9 Iunie expirat, transportîndu-ne noi în localurile Jandarmeriei și archeului preventiv, unde se afla archivele vechi a le prefecturei și subprefecturilor de la anii 1835-1865, am constatat că dosarele sunt în o stare cu desăvîrșire deplorabilă și în cea mai mare dezordine, lipsind foarte multe din ele și fiind mai toate mucegăite și mîncate de soarece, ast fel că este posibilă a se alege dosare vechi, spre a se trimite archivei Statului.

Și mai datorește în mare parte răscoalei țărănești, distrugerea și desordinea arhivelor, de care în camera unde ele se află, au fost depuse multe locuri implicați în răscoale.

În fața unei asemenea improprietăți cu totul ~~imposibilă~~ oprimunea noastră este a se desface prin vînzare toate dosarele, cît mai curînd, spre a nu fi distrusă cu totul, pentru care să va cere aprobarea de la D. Ministru.

Prefect, Zakaria

ROMÂNIA ✧ ARHIVELE NAȚIONALE ✧ NEAMT

No. 5948
1907 August 23

Se va urma ordinul

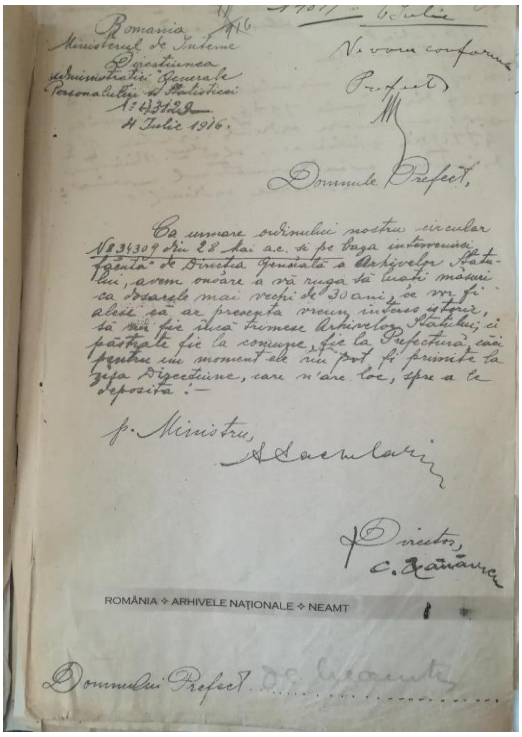

Romania
Ministerul de Interne
Direcțiunea
administrației Generale
Personalului și Statisticei
Nr 43342
4 Iulie 1916.

Se va conform
Prefect

Domnule Prefect,

Ca urmare ordinului nostru circular Nr 34309 din 28 Mai a.c. și pe baza intervenirii făcuta de Direcțiu Generale a Arhivelor Statului, avem onoare a vă rugă să luați măsuri ca dosarele mai vechi de 30 ani, ce ar fi ales și ce ar prezenta vreun interes istoric, și din fiecare birou al Statului, și pe care le-ați trimes Arhivelor Statului, și pentru care nu mai pot fi primite la sala Direcțiune, care n'are loc, spre a le depozita.—

p. Ministru,
A. Lacusteanu

Director,
C. Ioanovici

ROMÂNIA ✧ ARHIVELE NAȚIONALE ✧ NEAMȚ

Domnului Prefect

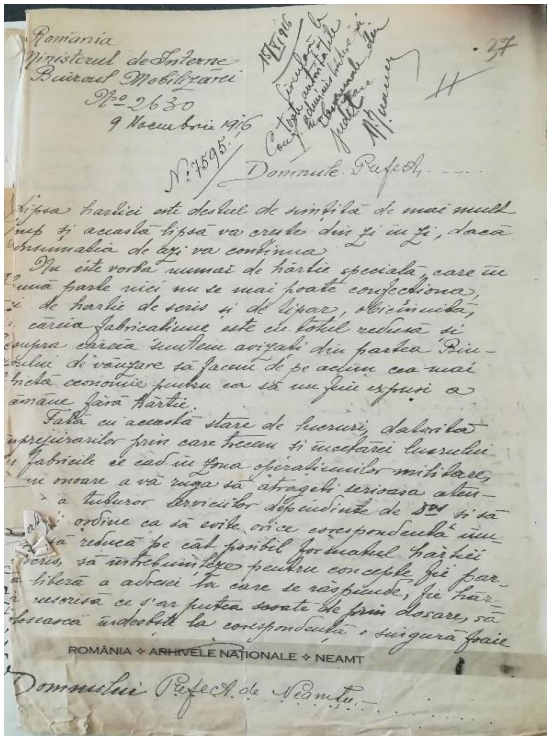

Romania
Ministerul de Interne
Biurul Mobilizarii
No 2630
9 Noembrie 1916

Domnule Prefect,

Lipsa hârtiei este destul de simțită de mai mult timp și această lipsă va crește din zi în zi, dacă consumația de azi va continua.

Nu este vorba numai de hârtie specială, care în mică parte nici nu se mai poate confecționa, ci de hârtie de scris și de lipsă, obișnuită, căreia fabricațiunea este cu totul reținută și numai câteva sumeni avizați din partea Ministerului de Interior să facă de pe acțiune cea mai mică economie pentru ca să nu fim expuși a rămâne fără hârtie.

Față cu această stare de lucruri, datorită împrejurărilor prin care trecem și necesarei lucrului în fabrică și cât în toma obligațiunilor militare, avem onoare a vă rugă să atragеți seriosa atențiune a tuturor funcționarilor din cuprinsul de D-tă și să dați ordine ca să evite orice corespondență inutilă, și a reduce pe cât posibil formatul hârtiei de scris, și mai ales pentru concepte, fie particulare a adresei în care se răspunde, fie hârtie ce s'ar putea scoate de prin dosare, și folosească îndoitul la corespondență o singură foaie.

ROMÂNIA ✧ ARHIVELE NAȚIONALE ✧ NEAMȚ

Domnului Prefect de Neamțu.